

گیلان آدس پشه-آن جنس وأرسی

مهندس شهیاد آذربی حمیدیان

رشت بهداشت آموزشکده موربی، گیلان عزلوم پزشکی دانشگا

دوقاتر مامدعلی جوأفسانی

ایجتماعی پزشکی جرگه اوستادیا، پزشکی دانشکده، گیلان عزلوم پزشکی دانشگا

علیرضا رأسی

مریضی-یان مقبارزه واحد کارشناس، اوستان مرکز بهداشت، گیلان عزلوم پزشکی دانشگا

حقلاصه

پیش گب: ایطلاعاتی کی آدس پشه-آن جنس جا (Diptera: Aedes Meigen, 1818) (دقیلان: کولیسیده Culicidae) نہا هرچن کی بهداشت و پزشکی دورقون خایلی موهیمه امما ایران دورقون خایلی کمہ. هدف: گیلان فون پشه-آن وأرسی ره، اول ماؤ تیر ما ۱۳۷۹ وأرسی بؤبؤسته.

کرد کار: ا وأرسی دورقون کوللن ۲۴۷۸ تا پیلدانه پشه، ۶۴ جیگایی کی زیویستید جا و ۶۶۰۶ تا لاروا ۱۲۷ تا لارو خوچه جا گیلان دورقون، جما بؤسته کی چار تا آدس جنس اشان بید: کاسپیوس آدس Ae.(Ochlerotatus) caspius Ae.(Fin.) (Pallas, 1771)، اکینوس آدس Ae.(Finalaya) echinus (Edwards, 1920)، جنیکولا توس آدس Ae.(Geniculatus) vexans (MeigenK 1830)، بیلکوئل لارو و Ae. (Aedimorphus) geniculatus (Olivier 1771) پیلدانه شناسایی و جما بؤسته داره.

آخرپس: ا وأرسی دورقون تقام ادسان کی گیلان دورقون گوزارش بؤبؤسته بق، جما بؤسته. اکینوس آدس نی اول دفا بق کی گوزارش بؤبؤسته. ا مقاوله دورقون بوجوگوفته به کی گیلان دورقون آدس پشه-آن درصد و ترکیب چقد ایسه و کؤیان درید.

کلید وجہ-آن: آدس، اکلروتا تووس، ایران، پشه-آن، کولیسیده

پیش-گب

پشه-آن چونکی مآلریبا، فیلریبیازیس، انسفالیتان و الباخی-یه مریضی-یان و اولاجانیدی، هآن و اسی بهداشت و پزشکی دورقون اشانا بندپایان موهیم-ترین جرگه دورقون بناء دارید (۲۶، ۱۴ و ۲۸).

ویرقسي مریضی-یی کی آن نام ایسه وست نایل (West nile)، کی پشه-آن اونا و اولاجانه-ییدی ایران و گیلان جا گوزارش بؤبؤسته (۲۵) و سک دیل انگل اجیک، دایر و فیلاریبا ایمیتیس

(D. repens Rai et al., 1856) و دایر و فیلاریبا ریپنز انگل

کی پشه-آن اقناً وألجانه دارید نی ایران دقرقن بیده بؤبؤسته. گيدي
 کي مأاريياً موهيم-Tرين مريضي-بي ايشه کي پشه-آن اقناً وألجانيدي. آخری دسته-بندي جا,
 کوليسيده سه تأ زيرخأنواده, ده تأ قبيله, ۳۹ تأ جنس, ۱۳۵ تأ زيرجنس ؤ ۳۴۰ تأ ويستر, گونه ؤ
 زيرگونه داره (۱۱, ۱۵, ۱۶, ۲۱, ۲۳, ۲۶, ۲۹, ۳۰). کي أشأن مييان يپلدانه آ دس ۴۳ تأ زيرجنس ؤ ۹۶۲
 تأ گونه مرآ آديني قبيله دقرقن (Aedini) و کوليسينه زيرخأنواده مرآ (Culicinae) أ خأنواده دقرقن
 (۲۶). سأ ۲۰۰۰ تأزه دسته-بندي-بي کي آديني قبيله و آ دس جنس جا بینيويشته, خوة
 کاميل وارسي-يان دقرقن أ جنسا به دق تأ جنس آ دس (۲۲ تأ زيرجنس مرآ) و اوكلروتأتوص
 (Ochlerotatus Lynch ArribalzagaK1891) (۲۱ تأ زيرجنس مرآ) دسته-بندي بوكوده (۲۱-۲۳). ماقول
 زمات نی-يه کي آ دسانا ايران دقرقن دسته-بندي بوكوده و آن منابعي کي نأ أشانيد: Dow سأ
 (۹), Minar ۱۹۷۴ و ۱۹۸۱. زعيم و اقنا همکاران کوليسينه زيرخأنواده فون وارسي-بي کي
 ايران دقرقن أنجام بؤبؤسته-يأ, سأ ۱۳۶۳ مونتشرا کوکد (۴) و اقنا دومباله زعيم و
 Cranston سأ ۱۹۸۶ ايران کوليسينه پشه-آن ايشناختن کيليدا تهيه بوكود (۳۲). زعيم سأ ۱۹۸۷ نی, ايران
 کوليسينه لاروان خومه-آن مؤشحصات و اينکي کويان دريدا تهيه بوكود (۳۳) و آخربسره آذري يو
 اقنا همکاران سأ ۱۳۷۹ فون پشه-آن بخوصص آ دس رشت دقرقن وارسي بوكود (۱).
 وارسي-يان سر تأ هسا ايران دقرقن چارتآ اديمئرفقس زيرجنس (Aedimorphus)
 (Finlaya TheobaldK1903), TheobaldK1903, فينلايا
 (Stegomyia TheobaldK1901) ناقلن بؤنזה جور أرزشمند آ دس پشه-أ, دونيا پشه-آن کانلؤگ جا
 و اقنا کاميلاً گون مقاله-آن جا (۱۱, ۱۵, ۱۶, ۲۹, ۳۰) گوزارش بؤبؤسته, کي دسته-بندي جا
 (۲۱-۲۳) هش گونه فينلايا و اوكلروتأتوص, اوكلروتأتوص زيرجنس دقرقن و سه تأيم اديمئرفقس و
 استگؤميما, آ دس جنس دقرقن دريد. گونه-آن فهرست خولاصله, تأزه-دسته-بندي مرآ جدول ۱
 بامؤ داره. هائويي کي أ منابع دقرقن بیده به کوليسينه پشه-آن ايطلأاعات بخوصص آ دسان
 ايطلأاعات ايران دقرقن و بخوصص گيلان دقرقن, پخش و پلا و ويشتري قدими-بيده و ايتا خورم
 وارسي أ حشره-آن جا تأ هسا أنجام نوبؤسته بق, هأن واري چونکي بهداشت و پزشكی دقرقن
 خايلی موهيم-بيدي, أ پشه-آن فون و زيويسن-جيگا ايشناختن ره أ وارسي اقتستان دقرقن أنجام
 بؤبؤسته.

Tribe: Aedini
Genus: <i>Aedes</i> Meigen, 1818
Subgenus: <i>Aedimorphus</i> Theobald, 1903
<i>Ae.vexans</i> (Meigen, 1830)
<i>Ae.vittatus</i> (Bigot, 1861)
Subgenus: <i>Stegomyia</i> Theobald, 1901
<i>Ae.aegypti</i> (Linnaeus, 1762)
Genus: <i>Ochlerotatus</i> Lynch Arribalzaga, 1891
Subgenus: <i>Finlaya</i> Theobald, 1903
<i>Oc.echinus</i> (Edwadrs, 1920)
<i>Oc.geniculatus</i> (Olivier, 1791)
Subgenus: <i>Ochlerotatus</i> Lynch Arribalzaga, 1891
<i>Oc.caballus</i> (Theobald, 1912)
<i>Oc.caspius</i> (Pallas, 1771)
<i>Oc.detritus</i> (Holiday, 1833)
<i>Oc.flavescens</i> (Mueller, 1764)
<i>Oc.leucomelas</i> (Meigen, 1804)
<i>Oc.pulcritarsis</i> (Rondani, 1872)

جدول ۱: آدینی قبیله پشه-آن فهرست ایران دو رون Ri enert دسته-بندی جا

مواد و دلایل

آن و اسی کی پشه-آن فؤن و ارسی ببه و اشان زیویستن-جیگا جا ایطلاءات به دس باوریم، گیلان هر شوئنزا تا شارستان دو رون، او ایمکاناتی کی داشتیم مرآ ایتا ثابت ایسگا و سه تا ایسگایم او جا و جا هاؤیی دوجین بؤبؤسته و اول ما تا تیر ۱۳۷۹ ناقلن سه دفا باهار و تاوستان و پئیز دو رون پیلدانه پشه-آن و لارو نومونه-گیری انجام بؤبؤسته. اتوئیی گیلان تومام شارستانان جا همه-تا وخت نومونه-گیری بؤبؤسته و آخر بسره هر تا شارستان جا ناقلن سه دفا ثابت ایسگا جا و نؤه دفا او جا او جا ایسگائان جا نومونه-گیری انجام بؤبؤسته.

هر تا پیلدانه یا لارو خومه زیویستن-جیگا نومونه-گیری حودودن پئونزه تا سی دقه در آزه بکشه و دوجین نوکوده بق. او ارسی حشره-شناصی عیلم فؤنستیک مقطالعه-یی مرآ انجام بؤبؤسته کی آن دلاب ایکتسافی مقطالعه-یی، دئره-یی و اشکافتني-یه. لاروانا چمچمه مرآ، اشان طبیعی خومه-آن جا ینی چالکایی کی مآلن سم جا به و وجود بامؤ بق، یا آبی کی روخان خوشکا بؤستن جا به وجود بامؤ بق، دشت، خوله-آنی کی داران تنہ دو رون به وجود بامؤ بق یا آبدرسان جا به وجود

بامؤ بق جا جما بؤسته و بعضي-يانم لاروان مصنوعي خومه-أن جا يني بحarmac، رؤگا، ودره-يي كي اون مرآ آب وأغوقشتيد يا مأشين كونه لاستيك و چا جا جما بؤسته داره.

لارواني كي چائان آب جا جما بؤسته داره، ودره جا ايستفاده بؤبؤسته و محدود لارو خومه-أني كي دارأن تنه خوله مبيان به و وجوده بأمؤ بق ره، قطره-چكأن جا ايستفاده بؤبؤسته. جما-بؤسته لاروانا لاكتوفنول (Lactophenol) دورقون بدأشتيم كي يك هفته پسي كي لاروان كأسا بؤستيد، برليز (Berl ese) مأبع مرآ اوشان جا ميكروسكوب ايسلайд بيغيتفتيم و ميكروسكوب و منابع و مؤعتبر شناسائي كيليدأن مرآ شناسائي بؤبؤستيد. هرتأ لاروان زيوبيستن-جيغا، طبيعي يا مصنوعي، يا أوشان موصفات به اينكي كه وأشان مبيانا دقبه، كويأ دقبه، آفتاب اوانا دتابستي يا نا، يا اينكي اون آب وضع چوتؤ بق يؤ اون زيوبيستن-جيغا تف چقد بق، همه-دانه فورمان دورقون ثبت بؤبؤسته. پيلدانه پشه-أن اسپيراتور (Aspi r at or) و كاپيتورأتور مرآ وختي كي كرا اينسان يا حايوان خونا خوردان ديبيد يا اينكي كرا خانه دورقون، كرك خومه، موقسترا يا وأشان دورقون، دارأن سر يا سنگان درز دورقون يا چا دورقون كرا ايستراحت كوديد جما بؤستيد.

چن دفایم نومونه-گيري نوري تله مرآ أنجام بؤبؤسته. پيلدانه پشه-أن وختي بؤکوشته بؤبؤستيد سه-گوش كاغذ سر قرار بيغيتفتيد و استريؤميكروسكوب و مؤعتبر منابع و مؤعتبر شناسائي كيليدأن مرآ، شناسائي بؤبؤستيد. لارواني كي جما بؤسته اوشان خومه-أن آب مرآ ايتا لاكى يكبار مصرف جا كي پان بؤ يؤ أن لبه-أن پاچ بق دورقون بنائيده. اون سرا ايتا ريز توري مرآ دوستد. پشه-أني كي اتؤيي جما بؤستد، اوجقر كي باخى-يا وأرسى بؤک Dodd، وأرسى بؤبؤستد. پيلدانه پشه-أن داخلی زيوبيستن-جيغا موصفات، اوشان ديفار جنس و خارجي زيوبيستن-جيغا كي طبيعي يؤ مصنوعي جوخوس-جيغا ببه و اوشان دئر و ور ايطلاعات، تف و نم مانستن ثبت بؤبؤسته. تقامـ نومونه-أني كي جما بؤسته جا ايتا نومونه پئرفسور Minar ره كي جومهوري-يه چك انگل-شناسي انيستيتـ داشمند و پشه-أن تاڪسونـمي موتخصص ايسه و بازنـشـستـه بؤبؤـستـه دـارـه رـه اـفـسـه كـودـيم كـي تـقامـ نـومـونـهـأـنيـ كـيـ شـناسـائيـ بـؤـکـودـيمـ تـأـيـيدـ بـؤـکـودـهـ.

نتيجـهـأـنـ

أنجام بؤبؤسته وأرسى-يان جا، ييلكول ٢٤٧٨ تأ پيلدانه پشه كي ٨٠٧ تأ آنـفـلينـهـ پـشـهـ (٣٢/٥٧%) و ١٦٧١ تأ كوليسيـنهـ پـشـهـ (٦٧/٤٣%) بـيدـ ٦٤ تأ زـيوـبيـستـنـ جـيـغاـ جـاـ ٤١ دـفـاـ نـومـونـهــ گـيريـ جـاـ ياـ اـقـيـاـ كـيـ لـارـوـانـاـ پـرـورـشـ دـاـيـيدـ جـاـ بـهـ دـسـ بـأـمـؤـ اوـ زـيوـبيـستـنـ جـيـگـائـانـ جـاـ ٩ تـأـ (١٤/٠٦%) خـالـيـ آـنـفـلينـهـ پـشـهــ أـنـ بـيدـ، ٣٣ تـأـ زـيوـبيـستـنـ جـيـگـائـانـ جـيـگـائـانـ (٥١/٥٦%) آـنـفـلينـهـ وـ كـوليـسيـنهـ پـشـهــ أـنـ بـيدـ وـ ٢٢ تـأـ زـيوـبيـستـنـ جـيـگـائـانـ (٣٤/٣٨%) خـالـيـ

کولیسینه پشه-آن جماً بؤسته. بيلكؤل ٤٢ تأ زيويسن-جيگا جا (٦٥/٦٢%) پيلدانه آنوفلينه پشه-آن و ٥٥ تأ زيويسن-جيگا جا (٨٥/٩٣%) پيلدانه کولیسینه پشه-آن جماً بؤسته. أ وأرسی دورقون ٦٦٥٦ تأ لاروـ دورقون ١٥٤٧ تأ آنوفلينه پشه لاروـ (٢٣/٢٤%) بق ٥١٠ تأ کولیسینه پشه لاروـ (٧٦٧٦%) بق کي ١٢٧ تأ لاروـ خومه جا ٥٥ دفأ نزمونه-گيري جا جماً بؤسته. لاروـ خومه-آن ميياناً ١٤ تأ دورقون (١١/٠٢%) خالي آنوفلينه پشه-آن، ٧٦ تأ لاروـ خومه دورقون (٥٩/٨٤%) آنوفلينه ٌ کولیسینه پشه-آن لاروـ ٣٧ تأ لاروـ خومه دورقون (٢٩/١٤%) خالي کولیسینه پشه-آن جماً بؤسته، کي بيلكؤل ٩٠ تأ لاروـ خومه جا (٧٠/٨٦%) آنوفلينه پشه-آن بيد و ١١٣ تأ لاروـ خومه-آن جا (٨٨/٩٧%) کولیسینه پشه-آن لاروـ جماً بؤسته. أ وأرسی دورقون ٥٠٩ تأ آدسـ پشه ٢٤ تأ ايسگا يـا لاروـ پرورش-جيگا جا (٣٧/٥%) ٣٧ تقامـ زيويسنـ جيگـانـ (به دسـ بـامـؤـ کـي ٢٠/٥٤% پـيلـدانـهـ پـشهـ وـ ٢٠/٤٦% کـولـيسـينـهـ پـيلـدانـهـ پـشهـ آـنـ اـيسـيدـ).

٥٢٨ تأ آدسـ لاروـ، ٢٣ تأ لاروـ خومه (١٨/١١%) تقامـ لاروـ خومـهـ آـنـ) جـاـ جـمـاـ بـؤـسـتـهـ کـيـ ٧/٩٤ـ هـمـهــ تـأـ لـارـوـ آـنـ وـ ١٠/٣٣ـ کـولـيسـينـهـ لـارـوـ آـنـ زـيرـخـانـوـأـدـهـ بـؤـبـؤـسـتـهـ (جـدـولـ ٣ـ). أـ وأـرسـيـ دورـقـونـ چـارـ جـوـرـ آـدـسـ پـشهـ کـيـ کـاسـپـيـوـسـ آـدـسـ، أـکـيـنـوـسـ آـدـسـ، جـنـيـکـوـلـاتـوـسـ آـدـسـ، وـکـسـنـزـ آـدـسـ بـيدـ گـيـلـانـ جـاـ جـمـاـ بـؤـسـتـهـ. أـتـؤـيـيـ تـقـمـاـ گـونـهـ آـنـ کـيـ پـيـشـتـرـ گـيـلـانـ جـاـ گـوزـأـرـشـ بـؤـبـؤـسـتـهـ بـقـ أـ وأـرسـيـ دورـقـونـ جـمـاـ بـؤـسـتـهـ وـ شـنـآـسـآـيـيـ بـؤـبـؤـسـتـهـ. آـنـمـ بـيـگـيمـ أـکـيـنـوـسـ آـدـسـ گـونـهـ أـوـلـ دـفـايـهـ کـيـ گـيـلـانـ جـاـ گـوزـأـرـشـ بـهـ. أـ گـونـهـ آـنـ أـ جـاـ اـقـ جـاـ دـقـبـؤـنـ وـ آـنـکـيـ کـوـ شـأـرـسـتـآنـ دورـقـونـ درـهـ بـهـ رـجـ ٢ـ وـ ٣ـ جـدـولـانـ دورـقـونـ بـامـؤـ دـأـرـهـ.

عـالـ	تـلـوـرـ	لـيـلـانـ	جـعـلـ	جـعـلـ	صـوـعـهـ سـوـاـ	شـفـ	سـيـاهـكـلـ	رـوـدـسـ	رـوـدـلـ	ضـنـوـشـهـ	(شـتـ)	ثـالـثـ	نـمـرـنـهـ	آـهـلـشـ	آـسـنـانـهـ آـشـفـهـ	آـسـنـارـ	شهرستان	
																	گـونـهـ	
																	*	آـدـسـ کـاسـپـيـوـسـ
*			*	*						*								آـدـسـ اـکـيـنـوـسـ
										*								آـدـسـ جـنـيـکـوـلـاتـوـسـ
*	*	*	*	*	*					*	*	*	*	*	*	*		آـدـسـ وـکـسـنـزـ

جدولـ ٢ـ: گـيـلـانـ آـدـسـ پـشهـ آـنـ أـ جـاـ اـقـ جـاـ دـقـبـؤـنـ، أـوـلـ مـاـ تـأـ تـيرـ ١٣٧٩

لارو					بالغ					جنس	گونه		
درصد			تعداد	درصد			تعداد						
جنس	زیور خانواده	کل نمونه ها (خانواده)		جنس	زیور خانواده	کل نمونه ها (خانواده)							
-	-	-	-	۰/۲	۰/۰۶	۰/۰۴	۱	آدس کاسپیوس	آدس				
۴/۷۳	۰/۴۹	۰/۲۸	۲۵	-	-	-	-	آدس اکینوس					
۰/۱۹	۰/۰۲	۰/۰۱	۱	۱/۳۷	۰/۴۲	۰/۲۸	۷	آدس جنیکولاتوس					
۹۵/۰۸	۹/۸۲	۷/۰۵	۵۰۲	۹۸/۴۳	۲۹/۹۸	۲۰/۲۲	۵۰۱	آدس وکسنز					
۱۰۰	۱۰/۳۳	۷/۹۴	۵۲۸	۱۰۰	۳۰/۴۶	۲۰/۵۴	۵۰۹	جمع جنس آدس					
		۷۶/۷۶	۵۱۰۹				۶۷/۴۳	۱۶۷۱	جمع زیر خانواده کولیسینه				
		۶۶۵۶						۲۴۷۸	جمع کل نمونه ها (خانواده)				

جدول ۳: گیلان آدس پشه-آن درصد اول مأ تأ تیر مأ ۱۳۷۹

پس-گب

کاسپیوس آدس (Caspisius Aquaticus)

کاسپیوس آدس پالئارکتیک Palaearctic منطقه دو رون فت فرواؤانه (۵). ایران دو رون نی ناقلن ۱۵ تأ اوستان جا گوزارش بؤیوسته داره (۴، ۹، ۱۸ و ۳۳). اُ ورسی دو رون آن پیلدانه، ایدفا، کورچ مأ ۱۳۷۹ آستارا جا جما بؤسته (جدول ۲). هو تؤیی کی جدول ۳ دو رون مآلومه آگونه کمتری درصد آآ دس جنس جا گیلان داره. آگونه کومپلکس کاسپیوس Complex Caspius جرگه دو رون دره کی اون دوتا گونه-آنا اورقپا دو رون شناسیدی Dow. آگونه-آ بق شهر جا (۹) و Minar کهورک جا (ایران خورتاو) (۱۸) گوزراش بوقوده. آگونه ویشترا پستانداران خونا خوره (۸) و خون-خوری ره اینسانم دوچکه (۴ و ۲۶) اُ ورسی دو رون اینسان داخلي زيويسن-جيگا جايم جما بؤسته. آگونه جا موهاجرتی پروازان گوزراش بؤیوسته داره. هرچن کی کؤیا جا بامؤ داره جا هیچ ايطلاعاتی ندا (۱۴). Gutsevich و آن همکاران گیدی کی مومکینه ۱۰ کيلومتر اوشتمن جا بامؤبی (۱۳). کاسپیوس آدس پزشکی دو رون خايلي موهيمه و تاهينا (Tahina) (۱۹ و ۲۸) ويرقسا وألجانه و اتمانن تب دره-يه ريفت (Rift Valley Fever) (۱۰) و دايروفيلارياء ايميتيس (۶) ويرقسا وألجانه و تولاريبيا (Tularemia) ويرقسا وألجانه.

أكينوس آ دس (أكينوس أكلروتأتقوس):

أكينوس آ دس جهاني وأولاج، مدیترانه دئر ورأن، آفریقا کلسييأ، کوجي آسييأ و اورقیا نسا (۱۳) کي يقنان و تؤركيه و الجزار و مراكش و ايسپانييأ و فرانسہ کشورأن به ايسه. ايرأن دقرقن أول-دفأ ره او نومونه-أني کي تئران عوقلم پزشكی دانشگا، بهداشت دانشکده پزشكی، حشره-شناسي موزه دقرقن کي سال ۱۳۴۴ دوكتور جهانبخش ساري جا (مازندران) أشان لاروا جما کوده بق جما بؤسته، زعيم و اقن همکاران جا گوزارش بؤبؤسته (۴) آن، اگونه تنا گوزارشه. وأرسی-بي کي بؤبؤسته دقرقن أشان لاروا رضوان-شار، شفت، فؤمن و مأسال، اريه ما ۱۳۷۹ جما بؤسته داره (جدول ۲) و ۰، تقامم لاروان بيد و ۴۹٪، کوليسينه زيرخانواده بيد و ۴٪/۷۳٪ آ دس لاروان بيد (جدول ۳). پس آن ايرأن دئوؤمي گوزارشه، گيلان اولي گوزارش (۲). اگونه داران خوله-أني کي اقن دقرقن آب دبه دقرقن تؤخم نيهيدي يو اويأ پيلله-أ بيد. ايطلاعاتي کي بگه أشان زيویستان چوتؤ ايسه و چي مريضي-ياني-يا وألأجانيدي دس-فارس نی-يه (۴).

جيڪولأتقوس آ دس (جيڪولأتقوس أكلروتأتقوس)

جيڪولأتقوس آ دس پالئاركتيك دقرقن کي به اورقیا، آفریقا کلسييأ و آسييأ خورتاوي نسا دقرقن دره (۱۵). ايرأن دقرقن مازندران و گيلان جا گوزارش بؤبؤسته داره (۱، ۴ و ۱۲). اگونه-يأ أول-دفأ Gutsevich گوزارش بدأ مازندران جا (۱۶). وأرسی دقرقن اگونه رضوان-شار جا ديباً ما و اريه ما ۱۳۷۹ جما بؤسته (جدول ۲) و ۰، تقامم پيلدانه نومونه-آن و ۴۲٪ کوليسينه زيرخانواده و آ دس جنس بيد (جدول ۳). البت اگونه سابق سوماسرا چکور گوزارش بؤبؤسته بق (۱).

جيڪولأتقوس آ دس خايلي أكينوس آ دس مانه و اقن مانستن داران تنه خوله-آن دقرقن تؤخم نيهه و پيلله-أ به (۴ و ۱۴). جيڪولأتقوس آ دس ويستر پستانداران خونا اودقوشه (۸) و خون-خوري ره آدمان خانه دقرقنم شه (۱۴). آزمایشگايي گونه تانه زرد تب و خورتاوي اسب انسفاليت (Eastern Equine Encephalitis) ويرقسأ وألأجأنه (۳۱ و ۱۴)، أمما أنا مريضي-يه خاصي کي اينسانا تاوده نشناسيدي. ايتا نومونه لاروي کي اگونه جا گيسقم پارک جا جما بؤسته کي آن بعضی-تا صفتان پكتن (Pecten) تمثان و کومبا (Comb) مانه، أمما ايسچه أشان مرأ توفير داره. پورفسور Minar نومونه وأرسی مرأ گه کي الارو او زيرگونه-بي کي Gutsecich و اقن همکاران ايرأن جا گوزارش بدأده مرأ ايتايه (شخصي بوقگيبيشتاو). أمما جهان پشه-آن کأتلؤگ و اقن

تكميلي مقاله-آن دقرقن (١١, ١٥, ١٦, ٢٩ و ٣٠) أ گونه بيدقون اقون زيرگونه-أنا نام ببره مقعرفي بؤبؤسته هأن وأسي مقاله دقرقن خالي به عئونوان ايتا گونه مقعرفي به.

وکسنز آ دس:

وکسنز آ دس ويستر هوئاركتيک (Holarctic) و اورينتال (Oriental) و اقيانوسبيه جزيره-آن دقرقن و مكزيك و هندوراس و گوتاماً و هيند و پاپوا دقرقن دره (١٥). أ گونه و اثبيتي آ دس و کويينکو فاسيما تقوس کولكس (Culex quinquefasciatus Say, 1823) همه-تا پشه-آن جا ويستر وألچ داريدي (٢٦). ايران دقرقن نى مازندران و گيلان و خورخوسي آذربايجان و هورموزگان جا گوزارش بؤبؤسته داره (١٢, ٤ و ١٢). أ گونه-يا أول-دفا Gutsevich مازندران جا گوزارش بدأ (١٢). وأرسى دقرقن أ گونه آستارا، آستانه، آنژلي، رشت، رضوان-شار، شفت، سوماسرا، فؤمن، لايجان، لنگرقد و مأسال، أول ما تأريه مأ ١٣٧٩ آن لارو و پيلدانه جما بؤسته (جدول ٢). هوتؤي كي جدول ٣ دقرقن مألومه پيلدانه پشه-آني كي جما بؤسته داره يا پوروش بدأ بؤسته يا أ گونه لاروانى كي جما بؤسته داره ويستر درصد آ دس پشه-آنيدي Clements كي أ گونه ٩٩٪ ويستر پستانداران خونا خوره و ١٪ كمتر چيري-يان و خزنه-آن خونا (٨) Horsfall گه كي أشان أسب، گاب، اينسان و آخربسرم چيري-يان خونا ويستر خوريدي (١٤). Carpenter و LaCasse گيدي كي أ گونه تأنه تأ ١٠ مائل (٦ كيلومتر) پرواز بوقونه (٧) و أشان موهاجرتی پروازان كي تأك و دسجمي ايسه تأنه تأ ٤ كيلومتر ببه (١٤).

وکسنز آ دس سه تأ زيرممجموعه داره كي اقون تيبيك (Meigen, 1830) Ae. vexans vexans ويستر آسيما خورتاؤ دقرقن (١٥ و ١٦) وکسنز آ دس دقرقن دره Ae.vexans nipponii ويستر آسيما خورتاؤ دقرقن (١٥ و ١٦) وکسنز آ دس Ae. vexans Arabiensis. (Patton, 1905) عربستان، يمن و آفريقيا (١٦) دقرقن دره.

أ گونه پزشكى دقرقن خالي موهيمه و تأنه خورتاوي أسب-أنسفاليت، تاهينا، ژاپونى أنسفاليت (California Encephalitis) (١٩ و ٢٨) كاليفورنيا أنسفاليت (Japanese Encephalitis) (١٩)، (٢٨) ويرقس و أولاجانه و كوريؤمنينجايتيس ليمفؤستيك (Choriomeningitis) (Equine Encephalitis) (٢٨) ويرقس و أولاجانه و تري ويتاتقوس (Trivittatus)، خورخوسي أسب-أنسفاليت (Western Sagiyama)، تري ويتاتقوس (Western Sagiyama)، تري ويتاتقوس (Trivittatus)، خورخوسي أسب-أنسفاليت (Western Sagiyama) (١٣) و گتا (Getah) ويرقس و اتمالن تقولريميما (١٣) و دايرؤفيلايربيا ايميتيس (Lymphocytis) (١٣) و گتا (Getah) ويرقس و اتمالن تقولريميما (١٣) و دايرؤفيلايربيا ايميتيس (١٤) ويرقس و أولاجانه.

آ دس پشه-آن منابع وأرسى مرا و أكلرق تأتقوس تازه ديجين وأچين مرا كي Reinert مونتشرا كوده (٢٣-٢١) مألوم به كي ايران دقرقن نيميزگيره و آ جا اق جا دره (١, ٤, ١٧, ١٨, ٣٢ و ٣٣) تقامم گونه-

آنی کی تاؤ هسأ مألوم بؤبؤسته گیلان دورقون دره أ وأرسی دورقون جما بؤسته و شناسایی بؤبؤسته و
 اکینوس آ دس نی أول-دفایه کی گیلان دورقون و دووئمی دفایه کی ایران دورقون گوزارش
 بؤبؤسته (۲). هرچن فلاوسنس آ دس گونه کی خورخوسي آذربایجان (۴ و ۳۳) و پولکریتارسیس کی
 مازندران (۴، ۱۸ و ۳۳) جا گوزارش بؤبؤسته، گیلان مییانم درد. الباقي گونه-آن کی ویتا توی آ
 دس، دترایتوس آ دس و لوكومالس آ دس ایسید نی خالی هؤرمؤزگان جا و کابلقس آ دس گونه
 نی هؤرمؤزگان و سیستان بولوقستان جا گوزارش بؤبؤسته (۴ و ۳۳). اژپیتی آ دس نی کی پیشتران
 Dow (۹) و موفیدی (۴) بق شهر جا شکار بق کوده بید، أ سلان ایران و منطقه کیشوران جا شکار
 نؤبؤسته (۴). عیل او-یه أ یونزه تاؤ گونه کی ده تاؤ گونه-یه أول آن شین ایران کولیسینه فهرست
 دورقون بامؤ داره (۴ و ۳۲)، جهان پشه-آن کاتالوگ دورقون (۱۰) ایتا دئه پشه-یم اعلام بؤبؤسته اتمان
 ایران دورقون دره کی آن نام ایسه چللي آ دس (Oc. chelli) Edward, 1915. آمما
 هیتا منابع دورقون ایران پشه-آن جا گونه نام دینه. گونه کابلقس آ دس مانستن افرؤتربیکال
 (Afrotropical) منطقه دورقون دره و ایران جوزو او منطقه-آنی نی-یه کی بق گوئفتده أ گونه-آن اویا
 درد. چونکی افرؤتربیکال بعضی-تاؤ قسمتان کابلقس آ دس و آنتناتوس کولکس Culex
 antennatus Becker, 1903 مانستن نسا دورقون دره و مقمکنه کی أ گونه-یم اویا دبه آمما، آن کی
 بیگیم حؤکمن ایران دورقون دره، وأسی بق خوصوص نسا دورقون خورم وأرسی-یان انجام ببه. هوتؤیی
 کی ۲ و ۳ جدولان جا مألومه وکسنز آ دس فرأو-آنی گیلان دورقون ویشتله و همه-تاؤ گونه-آن سره.
 چونکی آربو ویرقسأن و أولاجانش دورقون خایلی فعاله، پس موهیمه کی آن سر ایتا خورم وأرسی-
 بی انجام ببه کی مألوم ببه آن خون-خوري عادت چیسه و کؤیان زیوه. هوتؤیی کی زعیم و آن
 همکاران بق گوئفتده چونکی ایطلاءات آ دس پشه-آن جا ایران دورقون کمه أ وأرسی نتأنه أ گونه-آن
 نهايی گوزارش ببه (۴) و أشأن تنوع و ایتا بار گونه-آن و پزشکی أهمیت وأسی، وآ ویشت وامختن.
 نومونه-آنی کی جما بؤسته رشت بهداشت پزشکی آموزشکده جا، حشره-شناسی مقذه دورقون
 داشتداری به.

تشکر:

أ مقاله نیویسائان لازیم دانیدی خانم دوکتور بولوکی مقدم و آقای دوکتور روبداری کی گیلان
 عقلوم پزشکی دانشگا سأباق پژوهشی موعاوینان بید، آقای دوکتور رضوانی گیلان مرکز بهداشت
 مریضی-یان مقبارزه واحد مودیر مسئول، آقای آزاد تکنسین و آقای جمالزاده او واحد رانند
 همکاري جا تشکر بق کوند. ایتا تشکر مقدم آقای دوکتور وطن دوست، تئران عقلوم پزشکی دانشگا
 بهداشت پزشکی دانشکده حشره-شناسی جرگه سأباق مودیر جا کی او جرگه مقذه نومونه-آن ا مقاله

اولی نیویسا ره اقسه کوده. آقایان پورفسور Jezek (پرآگ طبیعی تاریخ موزه، جومهوری-یه چک)، پورفسور Rettich (انگل شناسی آنیستیتو، جومهوری-یه چک)، پورفسور Gelbic (حشره-شناسی آنیستیتو، جومهوری-یه چک) آشان یاور دلأن و رانمایی کودن و اسی، بوقصوص پورفسور Minar (انگل شناسی آنیستیتو محقق، جومهوری-یه چک) نومونه-آنی کی اقسه کوده جا تشکر کونیم. هاآؤ پورفسور Reinert (پزشکی، کیشاورزی و دامپروری، حشره-شناسی مرکز، آمریکا) خورم مقاله-آنی کی اقسه کوده و اسی تشکر کونیم.

منابع

- ۱.. آذری حمیدیان، شهیاد؛ یعقوبی ارشادی، محمدرضا؛ جوادیان، عزت الدین: نگاهی به فون پشه‌ها (دوبالان: کولیسیده) در شهرستان رشت. مجله علوم پزشکی مدرس، ۱۳۷۹، سال ۳ شماره ۲، صص ۶۵-۷۰.
- ۲.. آذری حمیدیان، شهیاد؛ جمع‌آوری Aedes (Finlaya) echinus (Edwards, 1920) در استان گیلان. خبرنامه انجمن حشره‌شناسی ایران، ۱۳۷۹، سال ۲، شماره ۸، ص: ۱.
- ۳.. استیل، جیمز اچ: بیماریهای قابل انتقال بین انسان و حیوان: زئونوزها، زئونوزهای ویروسی. ترجمه اسماعیل ذوقی. تهران: موسسه تحقیقاتی واکسن و سرم‌سازی رازی، ۱۳۷۵: ص ۷۶۷.
- ۴.. زعیم، مرتضی؛ منوچهری، عبدالوهاب؛ یعقوبی ارشادی، محمدرضا: بررسی فون پشه‌های ایران (دوبالان: کولیسیده) ۱-۱۰ دس‌ها. مجله بهداشت ایران، ۱۳۶۳، سال ۱۳ شماره ۱-۴، صص ۳-۱۰.
- ۵.. منوچهری، عبدالوهاب؛ زعیم، مرتضی؛ عمامی، امیرمسعود: مروری بر وضع بیماری مalaria در ایران. دارو و درمان، ۱۳۷۰، سال ۹ شماره ۹۷، صص ۱۲-۱۷.
- ۶.. موبدي، ايرج؛ جواديان، عزت الدین و عبائی، محمدرضا: معرفی کانون زئونوزکرم قلب سگ Dirofilaria immitis (Nematoda, Filarioidea) در منطقه مشکین شهر (استان آذربایجان شرقی) و اهمیت آن در ایران. خلاصه مقالات اولین کنگره سراسری بیماریهای انگلی در ایران، ۱۳۶۹، ۱۳، ص: ۷۸.
7. Carpenter S J, La Casse W J. Mosquitoes of North America (North of Mexico). Berkeley and Los Angeles : University of California Press, 1955:360.
8. Clements A N. The Biology of Mosquitoes, Volume2: Sensory Reception and Behaviour. Wallingford: CABI Publishing, 1999: 740.
9. Dow R P. Notes on Iranian Mosquitoes. Am J Trop Med Hyg. 1953;2:683-695.
10. Gad AM, et al. Host Feeding of Mosquitoes (Diptera: Culicidae) Associated with the Recurrence of Rift Valley Fever in Egypt, J Med Entomol 1999; 36 (6): 709 – 714.
11. Gaffigan T V, Ward R A. Index to the Supplement to 'A Catalog of the Mosquitoes of the World' with Corrections and Additions. Mosq Sust 1985; 17: 52-63.

12. Gutsevich A.V. On the Mosquitoes of North Iran. Compates Rendus Academy of Sciences U S S R. 1943: 40(3): 123-125.
13. Gutsevich AV, Monchadskii A S, Shtakelberg A A. Mosquitoes Family Culicidae. Leningrad: Fauna of the U S S R Diptera 3(4), 1970: 408.
14. Horsfall W R. Mosquitoes, Their Bionomics and Relation to Disease. New York: Hafner Publishing, 1955: 723.
15. Knight K L, Stone A A. Catalog of the Mosquitoes of the World (Diptera:Culicidea).2nd ed. Maryland: Entomological Society of America, College Park, 1977: 611.
16. Knight K L. Supplement to 'A Catalog og the Mosquitoes of the World (Diptera:Culicidea)'.Maryland: Entomological Society of America, College Park, 1978: 107.
17. Minar J. Results of the Czechoslovak-Iranian Entomological Expedition to Iran 1970, Diptera:Culicidae. Acta Eusei Nat Pragae 1974: Supp.(6): 87-89.
18. Minar J. Results of the Czechoslovak-Iranian Entomological Expeditions to Iran, Diptera:Culicidae, Oestridae. Acta Ent Musei Nat Pragae 1981: 40: 83-84.
- 19 . Minter D M, White G B. Appendix ||| Medical Entomology in: Manson-Bahr, P E C, Bell D R. Manson's Tropical Disease. 19th ed London: Bailliere Tindall, 1987: 1381-1488.
20. Ramsdale CD, et al. Annotated Cheklist of the Mosquitoes (Diptera:Culicidae) of Turkey. Eur Mosq Bull 2001: 9: 18-28.
21. Reinert J F. New Classification for the Composite Genus Aedes (Diptera: Culicidae: Aedini),Elevation of Subgenus Ochlerotatus to Generic Rank, Reclassification of the Other Subgenera, and Noteson Certain Subgenera and Species. J Am Mosq Cont Assoc 2000: 16(3): 175-188.
22. Reinet J F. Recent Changes to the Classification of the Composite Genus Aedes and Tribe Aedini (Diptera: Culicidae). Eur Mosq Bull 2001: 9: 10-11.
23. Reinert J F. Revised List of Abbreviations for Genera and Sungenera of Culicidae (Diptera) and Notes on Generic and Subgeneric Changes. J Am Mosq Cont. Assoc 2001: 17(1): 51-55.
24. Sadighian, A. Helminth Parasites of Stray Dogs and Jackals in Shahsavar Area, Caspian Region,Iran. J Helminth 1969: 2: 372-374.
25. Saidi S, Tesh R, Javadian E, Nadim A. The Prevalence of Human Infection with West Nile in Iran. Iranian J Publ Health 1976: 5: 8-14.
26. Service M W. Mosquitoes (Culicidae) In: Lane R P, Crosskey, R.W. Medical Insects and Arachnids. London: Chapman and Hall, 1993: 120-240.
27. Siavashi M R, Massoud J. Human Cutaneous Dirofilariosis in Iran: A Report of Two Cases. Iranian J Med Sci 1995: 20(12): 85-86.
28. Smith K G V(ed). Insects and Other Arthropods of Medical Importance. London: The Trustees of the British Museum (Natural History), 1973: 561.
29. Ward R A. Second Supplement to 'A Catalog of the Mosquitoes of the World (Diptera:Culicidae)'. Mosq Syst 1984: 16: 227-270.
30. Ward R A. Third Supplement to 'A Catalog of the Mosquitoes of the World (Diptera:Culicidae)'. Mosq Syst 1992: 24: 177-230.
31. Yates M G. The Biology of the Tree-Hole Breeding Mosquito Aedes geniculatus (Olivier) in Southeastern England. Bull. Entomol Res 1979: 69: 611-628.

32. Zaim M, Cranston P S. Checklist and Keys to the Culicinae of Iran (Diptera:Culicidae).Mosq Syst 1986; 18: 233-345.
33. Zaim M. The Distribuion and Larval Habitat Characteristics of Iranian Culicinae. J Am Mosq Cont Assoc 1987; 3(4): 568-573.

Mosquitoes of the Genus Aedes (Diptera: Culicidae) in Guilan

Azari Hamidian Sh, Joeafshani M A, Rassaei A, Mosslem M.

Abstract

Introduction: Information on mosquitoes of the genus Aedes (Diptera: Culicidae), despite of their Medical and health importance, is very little in Iran.

Objective: To study mosquito fauna in Guilan province, an investigation was carried out during April to December 2000.

Methods: The whole set of 2478 adult specimens from 64 habitats and 6656 larvae from 127 larval breeding places was collected.

Result: Four species of the Genus Aedes were identified as follow:

1. Ae.caspicus(Ochlerotatus caspius) 2. Ae.echiinus (Oc.echinus) 2. Ae.echinus (Oc.echinus) 3. Ae.geniculatus (Oc.geniculatus) 4. Ae.vexans

Conclusion: In this study, all species of the genus Aedes which had been reported in Guilan were collected and Ae.echinus (Oc.echinus) was reported for the first time in the province too.

In this article the distribution and percentage of the frequency of the genus Aedes in Guilan province were discussed.

Key words: AEDES/Culicidae/Iran/Mosquitoes/Ochlerotatus